

- фінансового посередництва, що не дає змоги інвестору контролювати використання вкладених коштів та оперативного втручання у виробничий процес [1, с. 2-12].

Оцінка ризиків кількох варіантів інвестиційних проєктів повинна бути спрямована на вибір найефективнішого з них. При цьому ефективність слід визначати як відношення витрачених на реалізацію проєкту ресурсів та одержаних вигод із врахуванням впливу фактору часу та мінімізації ризиків. Отримані дані необхідні для прийняття рішень щодо доцільності участі в інвестиційному проєкті й розробки заходів щодо захисту інвестицій від можливих фінансових втрат.

Дослідження ризиків сприяє здійсненню превентивного контролю та діагностиці ймовірних помилок для попередження фінансових втрат інвестора. Результати аналізу є надзвичайно важливими для підвищення довіри інвесторів до підприємств, які є потенційними об'єктами інвестицій, однак, вони повинні враховуватися не лише інвесторами, але й іншими учасниками проєктів.

Список використаних джерел

1. Абрамов С.І. Оцінка ризику інвестування / С.І. Абрамов // Економіка будівництва. №12, 2006. - С. 2-12.
2. Вітлінський В. В. Ризикологія в економіці та підприємстві: Монографія. - К.: КНЕУ, 2004. - 480 с.
3. Голяш І.Д. Використання сценарного методу оцінки ризиків у процесі аудиту інвестиційних проєктів / І.Д. Голяш, Л.А. Бабій // Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах Європи та Азії: XXII міжн. наук.-практ. інтернет-конф.- Переяслав-Хмельницький: ПХДПУ, 2016.
4. Редченко К.І. Особливості зовнішнього та внутрішнього аудиту інвестиційних проєктів [Електронний ресурс] / К.І. Редченко . – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/Vnulp/Management/2009_647/85.Pdf

Михайлишин Н.П.

кандидат економічних наук, доцент
Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль, Україна

АНАЛІЗ ЙМОВІРНОСТІ БАНКРУТСТВА ПІДПРИЄМСТВА

Сучасне промислове підприємство – це відкрита економічна система, що функціонує в мінливому зовнішньому середовищі, будь-які ускладнення якого (посилення конкуренції, активна цінова боротьба, тощо) можуть призвести до настання кризової ситуації. Крайнім проявом фінансової кризи є банкрутство, тобто неспроможність підприємства виконувати свої поточні зобов'язання. Незважаючи на об'єктивність існування, банкрутство піддається управлінню, що полягає у своєчасному виявленні негативних тенденцій у діяльності підприємства і проведенні профілактичних заходів щодо їх подолання або послаблення на основі процедур діагностики банкрутства. Діагностика банкрутства передбачає виконання комплексного аналізу з використанням спеціальних методів оцінки впливу окремих факторів на фінансовий стан підприємства. Чим швидше буде проведена така діагностика, тим більше у підприємства можливостей і резервів для подолання кризової ситуації, відновлення здатності здійснювати платежі за невідкладними фінансовими зобов'язаннями та відновлення фінансової стійкості.

Діагностику ймовірності банкрутства проводять за допомогою:

1. Аналізу з використанням широкого кола показників, пов'язаних із розробкою системи критеріїв. Усі показники об'єднуються в дві групи:

- перша група - показники, що свідчать про можливі фінансові ускладнення і ймовірність банкрутства у недалекому майбутньому (наявність хронічної простроченої кредиторської та дебіторської заборгованості, низькі коефіцієнти ліквідності і тенденція до їх зниження, дефіцит власного оборотного капіталу, наявність значних запасів сировини і готової продукції, тощо);

- друга група - показники, несприятливі значення яких не дають підстав вважати фінансовий стан підприємства критичним, але сигналізують про можливість різкого погіршення в майбутньому, якщо не будуть вжиті дієві заходи (втрата ключових контрагентів, втрата досвідчених фахівців, надмірна залежність від одного проекту, типу обладнання, ринку сировини чи збуту, неефективні довгострокові угоди, тощо) [1, с. 110].

2. Аналізу із використанням обмеженого кола заздалегідь відібраних показників, що характеризують різні аспекти діяльності підприємства. Для аналізу можуть використовуватись показники, наведені у Методичних рекомендаціях щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, затверджених наказом Міністерства економіки України від 19.01.2006 № 14 (у редакції наказу Міністерства економіки України від 26.10.2010 № 1361).

3. Інтегрального аналізу, тобто аналізу з використанням інтегральних показників. Інтегральний показник – це функція від фінансових показників, які характеризують економічний потенціал підприємства і результати його діяльності за минулий період. За значенням цього показника виділяють підприємства із незадовільним фінансовим станом і досить високою ймовірністю банкрутства, та підприємства із задовільним фінансовим станом.

Інтегральний аналіз включає:

- дискримінантний аналіз, при якому ризик банкрутства оцінюється на основі розрахунку декількох ключових фінансових показників, які потім об'єднуються в один індекс кредитоспроможності, що характеризує фінансовий стан підприємства (моделі Е. Альтмана, Р. Тафлера, Е. Тішоу, Р. Ліса, Дж. Фулмера, Г. Спрінгейта, Ж. Лего, Ж. Конана і М. Голдера);

- рейтинговий (бальний) аналіз, що передбачає оцінку загрози банкрутства підприємства за групами фінансових показників шляхом присвоєння кожній групі показників певної кількості балів, за сумою яких визначається рейтинг платоспроможності підприємства;

- скорингове моделювання, при якому, на відміну від бального підходу, рейтинг присвоюється включеним у модель фінансовим показникам. За результатами проведеного аналізу підприємства групуються за ступенем фінансового ризику.

В даний час триває пошук альтернативних моделей для аналізу ризику банкрутства, адаптація існуючих моделей до сучасних умов господарювання шляхом їх розумного поєднання або розробки принципово нової вітчизняної моделі, але з урахуванням галузевої приналежності та врахуванням внутрішніх і зовнішніх чинників, що є передумовами банкрутства підприємств.

Методика аналізу залежать від етапу банкрутства підприємства.

На етапі прихованого банкрутства важливо вчасно виявити наближення кризової ситуації. На цьому етапі використовуються різноманітні методики системного оцінювання, які базуються на комплексному дослідженні різноманітних параметрів (факторні моделі Е. Альтмана, Р. Ліса, Р. Тафлера, Е. Тішоу та ін.)

Якщо виконані антикризові заходи на етапі прихованого банкрутства не принесуть очікуваного ефекту, тобто не відбулося жодних позитивних змін, настає етап економічної

нестабільності. Зовнішніми сигналами, які свідчать про наближення небезпеки є затримка виплат, порушення умов договорів, втрата грошовими показниками своєї стабільності і т.д.

На даному етапі аналізують показники ліквідності і фінансової стійкості підприємства. Коефіцієнти ліквідності характеризують здатність підприємства погасити свої поточні зобов'язання, а коефіцієнти фінансової стійкості - незалежність за кожним елементом активів підприємства і майном в цілому. Для оцінки платоспроможності підприємства проводять аналіз ліквідності балансу, що полягає у порівнянні активів, згрупованих за ступенем спадної ліквідності, із зобов'язаннями, згрупованими за ступенем терміновості їх погашення.

Передбачити можливість майбутнього банкрутства підприємства дозволяють й неформальні параметри:

- виникнення непогашеної кредиторської заборгованості та зростання її питомої ваги у зобов'язаннях підприємства;
- неправильна схема залучення і розміщення грошей, формування активів з тривалим терміном використання за рахунок короткочасних доходів;
- негативна структура активів підприємства, зростання нереалізованої продукції, підозріла заборгованість.
- сповільнення обороту грошей підприємства (значні залишки товарів на складах, погіршення ситуації по розрахунках з клієнтами);
- скорочення періоду погашення дебіторської заборгованості при скороченні оборотності запасів.

На етапі явного банкрутства відбуваються серйозні затримки погашення кредиторської заборгованості, і кредитори можуть звернутися із заявою до суду, вимагаючи визнати підприємство-боржника банкрутом. На цьому етапі також проводять антикризовий аналіз для виявлення причин, які довели компанію до неспроможності і складають план виходу із ситуації, що склалася.

Щоб виявити, коли почали погіршуватися фінансові показники і чим це зумовлено проводять вертикальний і горизонтальний аналіз балансу за попередні роки.

На етапі досудової санації всі її учасники, як правило, бажають отримати хоча б загальну інформацію про платоспроможність підприємства-боржника. Платоспроможність характеризується такими параметрами: рентабельність виробництва, ліквідність балансу, питома вага власних коштів і т.д. Залежно від значення параметрів і галузі, до якої належить підприємство, його можна віднести до однієї з таких груп:

- платоспроможне підприємство - високоліквідне і забезпечене власними ресурсами;
- підприємство з прийнятним рівнем надійності - ліквідність і забезпеченість на середньому рівні;
- неплатоспроможне підприємство - низький рівень ліквідності і низький рівень забезпеченості власними ресурсами.

Аналіз фінансового стану боржника проводиться з метою визначення вартості майна, що належить боржнику для покриття судових витрат, витрат на виплату винагороди арбітражному керуючому, а також для визначення можливості (неможливості) відновлення платоспроможності боржника та обґрунтування доцільності наступних процедур банкрутства.

Список використаних джерел

1. Ершова С. А. Анализ и диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия: учебное пособие. СПб: СПбГАСУ, 2007. 155 с.